

אין חלקי חילוף

את המאמר שלפניכם כתבתי לפני קרוב לשלושים שנה. אז עוד עישנתי. יום אחד עלתה בי מחשבה אחת, פשוטה אך מטלטלת, והיא זעזעה אותי במידה כזו שעזר לי להפסיק לעשן. לפחות לזמן מה. הצמרמורת דעכה בהמשך, ו... ההרגל חזר. אבל זה כבר סיפור אחר.

לאחרונה נזכרתי במאמר זה, כשניסיתי לשכנע אדם הקרוב אלי שיפסיק לעשן. חזרתי לקרוא את מה שכתבתי אז, וחשבתי שיש מקום לפרסם זאת שוב, עם הקדמה קטנה.

היום, ברוך ה', הרבה פחות אנשים מעשנים מאשר בעבר. ובכל זאת, נדמה לי שהרעיון העומד בבסיס הדברים רחב בהרבה מסיגריה אחת. הוא נוגע לאורח החיים שלנו בכלל: שינה מספקת, אכילה נכונה, התעמלות, ובעיקר לפער המוכר כל כך בין מה שאנחנו יודעים היטב, לבין מה שאנחנו עושים בפועל.

את חטאי אני מזכיר היום ומפרסם זאת, לא משום שהגעתי לאיזו מדרגה של חיים בריאים במיוחד, ולא מפני שאני עושה תמיד את כל מה שצריך כדי לשמור על הגוף שלי. אני כותב זאת דווקא מהמקום שבו גם אני, כמו רבים אחרים, יודע הרבה יותר ממה שאני מיישם.

דווקא מהמקום הזה שווה לחשוב בקול רם: מה עושים עם הידיעה הזו, ואיך חיים איתה גם כשעוד לא מוכנים לשינוי מלא. ואם הדברים יגרמו למישהו לעשות משהו בנידון – והיה זה שכרנו.

כולנו יודעים הרבה יותר ממה שאנחנו מיישמים. השאלה היא מדוע. מדוע אדם מוכן לסכן את גופו בשביל הנאה רגעית, למרות שהוא יודע היטב את המחיר?

ייתכן שהסיבה לכך היא שהנזק העתידי מופשט ורחוק, בעוד ההנאה, הנוחות וההרגל נמצאים כאן ועכשיו. אנחנו מתקשים להתרגש ממה שעלול לקרות בעוד עשר שנים, ומתקשים עוד יותר להרגיש שהעתיד הרחוק הוא בעצם אנחנו עצמנו. זו כנראה אחת הסיבות לכך שאנחנו דוחים שוב ושוב את ההחלטה להתחיל לשמור טוב יותר על הגוף שקיבלנו.

בעיירה הוכרזה תחרות: מסע חוצה מדבר, מהעיירה שבה התגוררו ועד לעיר אחרת שבקצה השני של היבשת. דרך מדבר עצום, כזה שלוקח זמן רב לחצות אותו.

אך לתחרות הזו היו כמה חוקים נוקשים :

כל משתתף מקבל מכונית מיוחדת. בכל מכונית יש מקום לאיש אחד בלבד, ותו לא. המכונית אמנם מתוחכמת מאוד, אבל אם קורה בה תקלה כלשהי, אפשר לנסות ולתקנה בלבד. להחליף חלק, אין אפשרות. ייתכן שבתחנת שירות ינסו למצוא חלק חילוף, אבל אין ביטחון שיתאים או יחזיק מעמד. מיכל הדלק מלא בתחילת הדרך, אך אין כל אפשרות להוסיף עליו בהמשך. האחריות כולה מוטלת על הנהג. עליו לנהוג בזהירות, לשמור על שלמות המכונית ותקינותה, וגם להשתמש בדלק בתבונה, כדי שיוכל להגיע אל חפצו. מי שינהג בפראות ויבזבז את הדלק – עלול למצוא את עצמו נתקע באמצע הדרך, עוד לפני שהגיע ליעדו.

אם יקרה קלקול וחלק יישבר, אין צ'אנס שני. מי שיגיע בשלום, מה טוב ומה נעים. מי שלא, יגווע מרעב ומצמא. אין מקום במכוניות האחרות לנוסע נוסף, והוא יישאר בצד הדרך, רואה את כולם חולפים ונוסעים קדימה בביטחה, ואילו הוא נותר כעלה נידף, עד שימות רח"ל ואין עוזר.

יוצאים לדרך. בשעות הראשונות כל אחד נזהר בנהיגה ומטפל בעדינות ברכבו. אך ככל שהשעות עוברות, יש מבין המשתתפים שמתחילים לזלזל. בזמן מנוחה הם מבליים ומתענגים, מבלי לשים לב לצרכי הרכב, ושוכחים שהוא עוד צריך לשאת אותם דרך ארוכה.

עובר יום ועוד יום, ופתאום מתחיל רכבו של פלוני להשמיע רעש מוזר. הוא נבהל לרגע, נותן דחיפה כאן ומכה שם, והנסיעה נמשכת כאילו לא קרה דבר. אך כעבור זמן מה חוזר הרעש. בלבו מתעורר פחד, משהו אינו כשורה. הוא מזיע, והחשש הולך ומתפשט.

לאט לאט הוא מבחין שחבריו עוקפים אותו ושוועטים קדימה, ואילו הוא מתחיל להישאר מאחור. ידיו ורגליו רועדות. מחשבה אחת מטרידה אותו : מה יקרה אם המנוע יפסיק לפעול, והוא ייתקע באמצע הדרך. לנגד עיניו עוברים חבריו הנוסעים במנועים שואגים, והוא נשאר במקומו.

ואז בא השבר. המנוע משתנק, נוסע עוד מעט, ונכבה.

דוחפים את רכבו לצד הדרך. הוא יושב במכוניתו בעיניים כלות, בלי לדעת מה לעשות. לידו עוברים חבריו. יש שאומרים שלום, ויש שמתחמקים. כולם יודעים שהוא לא יגיע לסוף הדרך. רכבו התקלקל, ואין מה לעשות.

תחילה הוא מביט בעיניים פעורות ואינו מאמין. אחר כך הוא נזכר באזהרות שלא לזלזל בשמירה על הרכב. עיניו דומעות. רעב וצמא מציקים לו. כוחותיו אוזלים, עד שאין לו עוד כוח להרים יד לשלום. לאט לאט הוא נופל על משכבו, עד שגופו מתנפח מרעב ומצמא, והוא מת, רח"ל, מיתה משונה.

הנשמה נשלחת אל העולם הזה, מקום קשה ומאתגר. לשם כך היא מקבלת גוף, כלי שבעזרתו היא חיה, פועלת ומתקדמת בעולם הזה עד סוף דרכה. כמה שנים הועיד לה כביכול ית"ש להיות עלי

אדמות? איש אינו יודע את התשובה לכך. דבר אחד בטוח: אין כמעט אפשרות להשיג "חלקי חילוף" – אברים חדשים, אלא רק לתקן מעט את הישן.

והיה אם חלק אחד יתקלקל, רע ומר יהיה גורלו של בעל הגוף. אם הקלקול אינו חמור כל כך והוא יכול להמשיך בנסיעה עמו – ניחא. אבל מה קורה כאשר חלק חיוני מתקלקל? במקרה כזה, הוא נתקע בדרך ואינו יכול להמשיך בנסיעה.

תחילה הוא מרגיש משהו כאן או שם, איזה רעש מוזר וקושי בהפעלת המנוע; המנוע מתאמץ יתר מהרגלו. משהו לא בסדר. הוא הולך לרופא, והרופא נותן לו רפואה ושולח אותו לבדיקות...

לאט לאט הוא מגלה, לחרדתו הגדולה, שמשהו חיוני במכונית חדל לפעול. תקלה רצינית. זה רק עניין של זמן עד שהכול ייעצר לגמרי. ריבונו של עולם... זה קורה לי. אני נתקע כאן, באמצע המדבר. המכונית שבאמצעותה הייתי אמור להשלים את המסע הולכת ונכבית. מה עושים עכשיו?

לא נותר לו מה לעשות. הוא יושב כגרוטאה בתוך גופו המקולקל שנדחף לצד הדרך, שלא להפריע לתנועה, ומביט בעיניים כלות כאשר ידידיו, חבריו ובני משפחתו ממשיכים בנסיעתם ברכבם התקין. איש אינו יכול לעזור לו. כולם יודעים מה יהיה סופו...

יש כאלה שמתחמקים ממנו, כי לא נוח להם להביט בעיניו. הם יודעים, וגם הוא יודע, שהוא נתקע בדרכו, ואילו הם ממשיכים לנסוע במלוא המרץ. זה לא נוח לשני הצדדים. אבל מה לעשות, הוא לא שמר היטב על גופו, ושילם על כך מחיר. גופו נתקלקל ונתקע, באין יכולת להמשיך בנסיעה. כאן נגמרה הדרך בשבילו. זהו זה.

אך לצד האחריות המוטלת עלינו, אין הדברים באים לומר שהכול בידינו בלבד. אנו מאמינים בני מאמינים שהקב"ה "רופא חולי עמו ישראל", והוא יכול לרפא גם כאשר דרך הטבע אינה נותנת לכך מקום. לא אחת ראינו ישועות גדולות גם במצבים קשים.

אך יחד עם זאת, התורה מצווה אותנו: "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם". אין אנו רשאים לסמוך על הנס ולהזניח את הגוף שניתן לנו. האחריות לשמור על ה"מכונית" – היא שלנו.

ולכן, בפעם הבאה שתיקח סיגריה, ואולי גם כאשר תבחר שוב להזניח דבר מה שגופך זקוק לו באמת, חשוב היטב אם אינך מקלקל את המכונית היחידה שיש לך – זו שלא תוכל להחליף אם תתרחש בה תקלה כלשהי, חס ושלום.

נסה להתבונן בדמיוןך איך אתה יושב בצדי הדרך, בבית חולים נידח, וכולם חולפים על פניך ביעף, ואילו אתה תקוע, ממתין, וגופך הולך ודועך.

האם חייך אינם יקרים דיים כדי שתשמור עליהם?

בקצירת האומר :

את המאמר הזה כתבתי לפני קרוב לשלושים שנה.

לפני חג הפסח האחרון, כשחזרתי אליו, לא העליתי בדעתי עד כמה הדברים עתידים לגעת גם בי באופן אישי. זמן קצר לאחר מכן החלתי במסע הרפואי שלי, שהעניק למילים הללו משמעות שלא הכרתי כשכתבתי אותן.

בימים האחרונים התבררה סוף סוף האבחנה. ברוך ה', מדובר בשלב ובסוג שבו יש טיפול מסודר וסיכויי החלמה טובים. אני מתפלל ומקווה לבשורות טובות.

אבל אם יש דבר אחד שאני מקווה שהקורא ייקח איתו מן המאמר הזה, הוא שלא יחכה עד שהדברים יהיו נוגעים לו **אישית**.

אם הדברים הללו יגרמו אפילו לאדם אחד לשמור טוב יותר על הגוף שהופקד בידיו, או להעריך יותר את הבריאות שניתנה לו – והיה זה שכרי.

אהרן בן פערל